

Passieve vismonitoring zoete Rijkswateren:

Voortgangsrapportage april – november 2007

O.A. van Keeken, J.A.M. Wiegerinck, J. van Willigen,
H.J. Westerink & H.V. Winter

Rapport C123/07

Institute for Marine Resources and Ecosystem Studies

Wageningen *IMARES*

Vestiging IJmuiden

Opdrachtgever: RWS-RIZA
Postbus 17
8200 AA Lelystad

Publicatiedatum: 1 december 2007

- Wageningen **IMARES** levert kennis die nodig is voor het duurzaam beschermen, oogsten en ruimte gebruik van zee- en zilte kustgebieden (Marine Living Resource Management).
- Wageningen **IMARES** is daarin de kennispartner voor overheden, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties voor wie marine living resources van belang zijn.
- Wageningen **IMARES** doet daarvoor strategisch en toegepast ecologisch onderzoek in perspectief van ecologische en economische ontwikkelingen.

© 2007 Wageningen **IMARES**

Wageningen IMARES is een samenwerkingsverband tussen Wageningen UR en TNO. Wij zijn geregistreerd in het Handelsregister Amsterdam nr. 34135929, BTW nr. NL 811383696B04.

A_4_3_1-V4

De Directie van Wageningen IMARES is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Wageningen IMARES; opdrachtgever vrijwaart Wageningen IMARES van aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets van dit rapport mag weergegeven en/of gepubliceerd worden, gefotokopieerd of op enige andere manier zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
1. Inleiding	4
2. Passieve monitoring 2007	4
2.1 Fuikenregistraties	4
2.2 Zalmsteekbemonsteringen.....	6
Verantwoording	8

1. Inleiding

In deze rapportage wordt een overzicht gegeven van de stand van zaken per 30 november 2007 van de passieve vismonitoring uitgevoerd in opdracht van het Ministerie Van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en Rijkswaterstaat RIZA in het kader van de MWTL-monitoring.

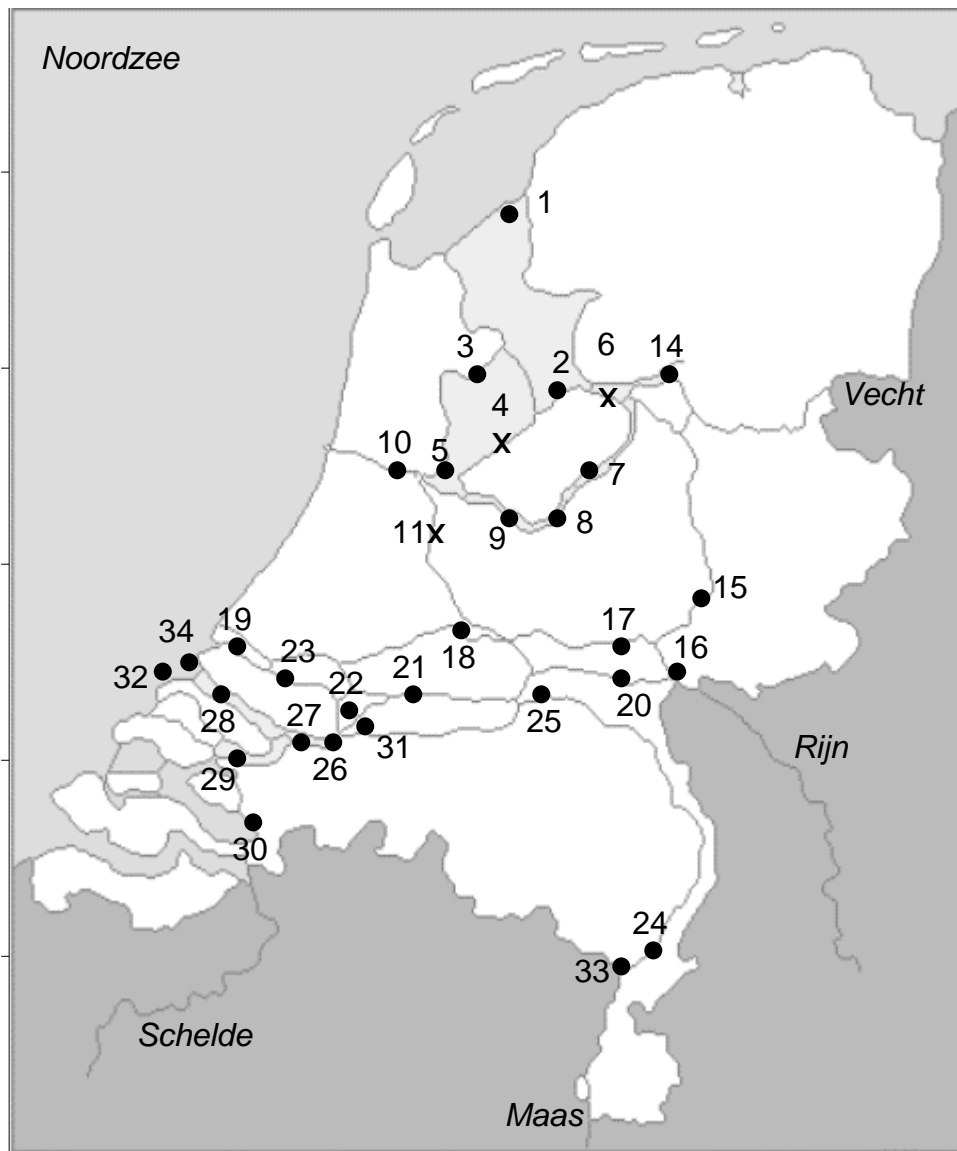
2. Passieve monitoring 2007

2.1 Fuikenregistraties

In de Nederlandse rijkswateren wordt van 30 meewerkende beroepsvissers de fuiken bemonsterd (Figuur 1). In dit rapport zijn de locaties genummerd van 1 t/m 34, waarbij de gebieden 12 en 13 al in het begin van de monitoringsperiode (vanaf 1993) zijn afgevallen en gebied 11 sinds 2001. Met ingang van 2006 zijn tevens gebieden 4 en 6 afgevallen. De ene beroepsvisser is gestopt, met de andere beroepsvisser kon geen overeenstemming gevonden worden over vergoeding voor de bemonstering, naar aanleiding van de perikelen rond de gunning en onderhandelingen met andere partijen. Met alle andere beroepsvissers is wel een overeenkomst gesloten kunnen worden.

Op de meeste locaties worden gewone aalfuiken, zogenaamde staande (hok-) fuiken gebruikt. In de Maas, direct onder de stuw te Lith (gebied 25) en beneden de stuw te Linne (gebied 33) wordt de monitoring uitgevoerd met behulp van een ankerkuil, die in de stroom wordt geplaatst. Op deze locatie wordt geen normale fuikvisserij bedreven. Vanwege te sterke stroming en/of andere oorzaken, met name fuikdiefstal, is in rivieren het gebruik van staande fuiken aan stokken slechts zeer beperkt mogelijk. In plaats daarvan wordt veelal met schietfuiken gevist. Daarnaast wordt ook met treinen van fuiken gevist. Dit zijn series van met elkaar verbonden fuiken, die alle met de punt naar de stroom gericht staan. De vistuigen die door de meewerkende vissers worden gebruikt zijn primair gericht op het vangen van hun voornaamste inkomstenbron: de aal. Ook de maaswijdte (18-20 mm gestrekte maas) is hierop aangepast. De overige soorten belanden als bijvangst in deze fuiken. Aan de meewerkende vissers is gevraagd van hun totale bestand aan fuiken vier fuiken te selecteren en hiervan de vangsten te registreren. Bij de selectie van de fuiken is gevraagd om die fuiken te kiezen waarvan ze verwachten dat daar de grootste soortendiversiteit mee kan worden waargenomen en niet noodzakelijkerwijs de hoogste aalvangst.

Gedurende het fuikseizoen worden in alle visgebieden bij iedere lichte vangst van de vier geselecteerde fuiken geregistreerd op een standaardformulier. Op alle locaties worden de vangsten van baars, snoekbaars, pos, blankvoorn en brasem en in het IJsselmeer/Markermeer gebied daarnaast ook spiering niet geregistreerd aangezien dit de vissers veel tijd kost, terwijl de abundantie ook door middel van de actieve monitoring wordt vastgesteld.

Figuur 1. Overzicht van de locaties van de fuiken die worden geregistreerd

Aan het begin van het vangstseizoen 2007 zijn voor 32 visgebieden pakketten samengesteld en opgestuurd. Dit pakket bevat:

- Een brief met instructies voor de werkwijze van dat jaar.
- Een voorbeeld vangstregistratieformulier.
- Lege vangstregistratieformulieren.
- Een kaartje waarop de locaties van de fuiken aangegeven moeten worden.
- Een reeds gefrankeerde retourenvelop voor het terugzenden van het kaartje, de ingevulde vangstregistratieformulieren en een nota.

Tussentijds is er (meestal telefonisch) contact geweest met de vissers wanneer deze problemen hadden met het invullen van het formulier of moeite hadden een bepaalde vis te determineren.

In de eerstgenoemde brief is gevraagd om in tegenstelling tot voorgaande jaren gedurende de zomer de eerste helft van de monsterformulieren in te sturen en aan het einde van de visserij oktober/november de resterende vangstregistratieformulieren terug te sturen. Hierdoor is een deel van de gegevens al eerder ingevoerd.

Geplande werkzaamheden voor december 2007 - maart 2008:

- Invoer van de resterende vangstregistratiegegevens.
- Controleren van de gegevens.
- Verwerking van de gegevens en rapportage (concept eindrapport per 1 april 2008, definitieve eindrapport per 1 mei 2008).
- Het rondsturen van een geplastificeerde factsheet omtrent de determinatie van riviertrekvisen. Deze factsheet wordt momenteel gemaakt bij IMARES met fotomateriaal en literatuur om determinatiefouten tussen bijvoorbeeld zeeforel en zalm in de diverse levensstadia, tussen elft en fint of tussen rivierprik- en zee-prikjuvenielen die naar zee trekken te verkleinen.

2.2 Zalmsteekbemonsteringen

Op een vijftal locaties in het Nederlandse deel van het rivierengebied wordt de zalmsteekbemonstering uitgevoerd naar stroomopwaarts trekkende anadrome vis (met name zalm en zeeforel en indien aanwezig ook fint, elft en houting). Bij de monitoring wordt gedurende twaalf weken met behulp van zalmsteken door beroepsvissers gevestigd. De monitoring is opgezet om inzicht te krijgen in een mogelijk herstel van de salmonidenpopulaties en om uitzetactiviteiten bovenstrooms te kunnen evalueren.

Zalmsteken zijn grofmazige fuiken met een gestrekte maasopening van 14 cm vooraan die aflopen tot 7 cm achterin het net. De fuiken zijn met de opening tegen de stroom in gezet en voorzien van een schutwand dat tot de oever loopt. In 2008 wordt op de volgende locaties gevestigd door beroepsvissers (Figuur 2):

IJssel: in de bovenloop van de IJssel (direct bij de splitsing Nederrijn/IJssel) wordt met behulp van 1 zalmsteek gevestigd

Nederrijn: in de Nederrijn (nabij de splitsing Nederrijn/IJssel) wordt met behulp van 1 zalmsteek gevestigd

Lek: in de Lek wordt gevestigd met behulp van twee zalmsteken in het stuwkanaal van het sluizencomplex te Hagstein. Dit is de eerste barrière die optrekkende salmoniden op de Lek tegenkomen.

Maas: in de Maas wordt met één zalmsteek gevestigd stroomafwaarts van de stuw bij Lith (de eerste barrière in de Maas). Deze is nabij de uitstroomopening van de vistrap geplaatst.

Waal: in de Waal/Boven Merwede is met twee en indien mogelijk met drie zalmsteken gevestigd ter hoogte van Woudrichem en Gorinchem.

Alle zalmsteekvissers zijn minimaal eenmaal per monsterperiode bezocht om de vangstopstelling, determinaties en dataverwerking te controleren. Bij deze locaties wezen de controles uit dat de bemonstering en determinatie van vis verliep zoals afgesproken. De gegevens van de eerste periode (juni –juli 2007) van alle vissers zijn binnen. De tweede periode is net afgesloten (oktober tot eind november). Deze gegevens en logboeken moeten grotendeels nog verzameld worden van de desbetreffende beroepsvissers. Invoer van alle gegevens zal in december 2007 - februari 2008 plaatsvinden.

Figuur 2. Overzicht van de locaties van de zalmsteken die worden geregistreerd

Verantwoording

Rapport
Projectnummer: 4.39.21000.03

Dit rapport is met grote zorgvuldigheid tot stand gekomen. De wetenschappelijke kwaliteit is intern getoetst door een collega-onderzoeker en beoordeeld door of namens het Wetenschapsteam van Wageningen IMARES.

Akkoord: Drs. J. Asjes
Adj. Afdelingshoofd Ecologie

Handtekening:

Datum: 3 december 2007

Akkoord: Dr. J.J. de Leeuw
Senior onderzoeker

Handtekening:

Datum: 3 december 2007

Aantal exemplaren: 8
Aantal pagina's: 8
Aantal tabellen: 0
Aantal figuren: 2
Aantal bijlagen: 0